

Správa o priebehu diskusií k budúcnosti politiky súdržnosti Európskej únie

(od 10. februára 2010 do 31. decembra 2010)

Úvod

Uznesením č. 107 z 10. februára 2010 vláda Slovenskej republiky vzala na vedomie návrh rámcovej pozície Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) k politike súdržnosti Európskej únie (ďalej len „EÚ“). Zároveň v bode B.2. uložila ministromi výstavby a regionálneho rozvoja SR úlohu „predkladať na rokovanie vlády správu o priebehu diskusií k budúcnosti politiky súdržnosti Európskej únie“ s termínom do 31. decembra 2010 a následne polročne vždy k 30. júnu a 31. decembru.

V súvislosti so zrušením Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR a prechodom kompetencií tohto ministerstva na nastupujúce inštitúcie sa stal od 1. júla 2010 nositeľom uvedenej úlohy Úrad vlády SR, ktorý prevzal kompetenciu v oblasti koordinácie využívania finančných prostriedkov z fondov EÚ v zmysle zákona č. 37/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov.

Na základe zákona č. 403/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, dôjde od 1. januára 2011 k presunu tejto kompetencie na Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR.

Cieľom predkladanej správy je podať ucelenú informáciu o vypracovaných a zverejnených dokumentoch k budúcnosti politiky súdržnosti na úrovni EÚ a na národnej úrovni. Zároveň materiál chronologicky zachytáva priebeh diskusií k budúcnosti politiky súdržnosti, predovšetkým na úrovni zasadnutí formálnych, ako i neformálnych pracovných skupín a stretnutí z prostredia Rady EÚ, Európskej komisie (ďalej „Komisia“) a členských štátov EÚ.

1. Dokumenty k budúcnosti politiky súdržnosti EÚ

V sledovanom období boli k problematike budúcnosti politiky súdržnosti EÚ vypracované a zverejnené nasledovné dokumenty:

1.1 Na úrovni EÚ

1.1.1 Návrh revízie rozpočtu EÚ

Dňa 19. októbra 2010 bolo publikované oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade EÚ, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru, Výboru regiónov a národným parlamentom pod názvom „Preskúmanie rozpočtu EÚ“ dokument KOM(2010)700 v konečnom znení. Tento dokument začína diskusiu o revízii rozpočtu EÚ, ktorá by mala reflektovať priority EÚ v nadchádzajúcom období. Dokument je zároveň základným východiskom na prípravu viacročného finančného rámca EÚ po roku 2013.

V rámci diskusií o revízii rozpočtu EÚ a následne o podobe budúceho viacročného finančného rámca sa SR sústreď predovšetkým na podporu zvyšovania konkurencieschopnosti EÚ, inovácií, vzdelávania a udržanie politiky súdržnosti ako jednej z

hlavných výdavkových priorít rozpočtu EÚ. SR sa bude taktiež snažiť presadiť reformu spoločnej poľnohospodárskej politiky, energetickú bezpečnosť, posilňovanie susedskej politiky EÚ, ako aj úlohy EÚ vo svete.

SR podporuje všeobecný trend zvyšovania konkurencieschopnosti EÚ a rastu prostriedkov pre programy a opatrenia zamerané na plnenie cieľov schválenej stratégie Európa 2020.

SR považuje za prioritnú oblasť politiku súdržnosti, pretože práve tá prináša pre EÚ vysokú pridanú hodnotu a je silným nástrojom na realizáciu sociálno-ekonomických priorít, ktoré významne prispievajú k ekonomickému rastu celej EÚ.

1.1.2 Piata správa o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti

Komisia uverejňuje každé tri roky **správu o súdržnosti**, v ktorej podrobne opisuje dosiahnutý pokrok a spôsob, akým k nemu prispeli EÚ a členské štáty. V poradí už „**Piata správa o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti**“ (ďalej len „**piata správa o súdržnosti**“) bola zverejnená 10. novembra 2010.

V piatej správe o súdržnosti sa uvádza rozsiahle hodnotenie situácie a trendov v oblasti hospodárstva, sociálnych vecí a životného prostredia v regiónoch EÚ a stanovuje sa niekoľko návrhov na podobu politiky súdržnosti EÚ po roku 2013. Správa poskytuje množstvo údajov k celkovému príspevku politiky súdržnosti v prospech rastu všetkých regiónov prostredníctvom priamych investícií, ale aj nepriamych obchodných výhod.

V rámci hodnotení, z ktorých piata správa o súdržnosti čerpala, vyplýva, že investície v rámci politiky súdržnosti v rokoch 2000 až 2006:

- pomohli vytvoriť približne 1,4 milióna nových pracovných miest, podporili malé podniky a podnikateli výskumné aktivity;
- ponúkli možnosť vzdelávania sa miliónom žien, mladým ľuďom, ľuďom z najzraniteľnejších skupín spoločnosti, nezamestnaným a každý rok pomohli približne dvom miliónom absolventom školení získať zamestnanie;
- prispeli k modernizácii dopravných spojení, podporili výstavbu alebo rekonštrukciu tisícov kilometrov ciest a železníc, ako aj modernizáciu prístavov a letísk;
- zlepšili životné prostredie pre milióny Európanov zvýšením kvality pitnej vody a úpravy odpadových vôd na úroveň zodpovedajúcu normám EÚ.

Medzi regiónmi EÚ však napriek týmto úspechom stále pretrvávajú veľké ekonomické rozdiely. Piata správa o súdržnosti poukazuje na regionálne rozdiely v rôznych oblastiach, od produktivity cez doľanskú úmrtnosť až po ohrozenia vyplývajúce zo zmeny klímy.

Hospodárska a finančná kríza zvýšila potrebu politiky, v rámci ktorej sa investuje do konkurencieschopnosti všetkých regiónov a ďalej sa podporuje rozvoj tých, ktoré zaostávajú. Súčasne s rozsiahlejším preskúmaním celkových výdavkov EÚ sa v správe zdôrazňuje, že finančné prostriedky by sa v budúcnosti mali vynakladať na obmedzený počet priorít, v súlade s cieľmi stanovenými v stratégii Európa 2020 na dosiahnutie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu. Správa vyzdvihuje výhody plánovania financovania podľa

vnútroštátnych a regionálnych potrieb rozvoja a otvára diskusiu o tom, ako možno celkovým usporiadaním politiky súdržnosti zabezpečiť, aby každý fond účinne prispieval k dosahovaniu cieľov stratégie Európa 2020. Podľa správy by sa mali plánovacie a riadiace cykly politiky súdržnosti zmeniť tak, aby sa tieto ciele premietli do investičných priorít.

Pre budúce smerovanie politiky súdržnosti sú najdôležitejšie Závery z piatej správy o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti: budúcnosť politiky súdržnosti (ďalej len „závery z piatej správy o súdržnosti“), ktoré je potrebné vnímať v kontexte diskusií k budúceму viacročnému finančnému rámcu EÚ na roky 2014 - 2020. Jednotlivé časti záverov z piatej správy o **súdržnosti** sa zaoberajú tým, ako politiku súdržnosti zefektívniť a zlepšiť jej vplyv tak, aby sa zvýšila európska pridaná hodnota, ako ďalej posilniť riadenie politiky súdržnosti, ako zefektívniť a zjednodušiť systém čerpania prostriedkov a ako by mala vyzerať budúca architektúra politiky súdržnosti.

Komisia v súvislosti s uvedeným v záveroch z piatej správy o súdržnosti okrem iného navrhuje:

- spoločný strategický rámec, v ktorom budú ciele a úlohy stratégie Európa 2020 premietnuté do investičných priorít a ktorý by zahŕňal Európsky fond regionálneho rozvoja (ďalej len „EFRR“), Európsky sociálny fond (ďalej len „ESF“), Kohézny fond (ďalej len „KF“), Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (ďalej len „EPFRV“) a Európsky fond pre rybné hospodárstvo (ďalej len „EFRH“);
- zmluvu o rozvojovom a investičnom partnerstve, ktorá by na základe spoločného strategického rámca stanovovala priority pre investície, pridelovanie vnútroštátnych a európskych prostriedkov na prioritné oblasti a programy, dohodnuté podmienky a ciele, ktoré sa majú dosiahnuť a týkala by sa politiky súdržnosti;
- operačné programy, ktoré by boli rovnako ako v súčasnosti hlavným riadiacim nástrojom a previedli by strategické dokumenty do konkrétnych investičných priorít s jasnými a merateľnými cieľmi;
- sústredenie európskych a vnútroštátnych prostriedkov na malý počet priorít, pričom by členské štáty a regióny dostávajúce menej finančných prostriedkov boli povinné prideliť celú dostupnú finančnú dotáciu na dve alebo tri priority, zatiaľ čo tí, ktorí dostávajú väčšiu finančnú podporu, by si mohli vybrať viacero priorít;
- zavedenie viacerých typov kondicionalít (podmienok), pričom Komisia navrhuje kondicionality stimulujúce reformy, ktoré by členský štát musel vykonať v oblastiach priamo prepojených s politikou súdržnosti; Komisia navrhuje pre každý členský štát a/alebo región definovať špecifické kondicionality priamo v programových dokumentoch; tieto by mali byť viazané napr. na transpozíciu EÚ legislatívy, administratívne kapacity, financovanie strategických EÚ projektov a boli by uplatnené buď formou podmienky na vyplatenie zdrojov z politiky súdržnosti, alebo pozastavením budúcich alokácií;
- diferencovanú výšku spolufinancovania v závislosti od úrovne rozvoja, typov aktivít a prijímateľov a stanovenie výkonnostnej rezervy, t. j. vyčlenenie určitého percenta finančných prostriedkov v rámci politiky súdržnosti, ktoré by sa poskytovalo členským štátom a regiónom v závislosti od pokroku v dosahovaní cieľov stratégie Európa 2020;

- zlepšenie hodnotenia a väčšia orientácia na výsledky a s tým súvisiace stanovenie jasných a merateľných cieľov a ukazovateľov výsledkov, posilnenie systému ex ante, priebežných aj dopadových hodnotení, ktoré by mali byť povinné;

- väčšie využívanie nástrojov finančného inžinierstva, ako i zabezpečenie väčšej prehľadnosti a diferenciacie pravidiel, ktorými sa riadi financovanie založené na grantoch, a tými, ktorými sa riadia návratné formy pomoci; aby priama podpora podnikateľov bola realizovaná najmä formou návratných finančných príspevkov; rozšírenie nástrojov finančného inžinierstva pre nové aktivity (mestská doprava, výskum a vývoj, miestny rozvoj atď.);

- posilnenie konceptu územnej súdržnosti s osobitným dôrazom na úlohu miest, funkčné územia, oblasti so špecifickými geografickými či demografickými problémami; aby boli v programových dokumentoch identifikované konkrétne alokácie pre mestské aktivity; väčšiu flexibilitu pre programovanie a riadenie operačných programov; aby ďalšie využitie makroregionálnych stratégií bolo predmetom dôkladného posúdenia existujúcich stratégií a zdrojov a zároveň zdôrazňuje potrebu posilnenia viacúrovňového riadenia aj prostredníctvom prístupov miestneho rozvoja;

- zjednodušenie systému riadenia podľa návrhu revízie finančného nariadenia, aby členské štáty každoročne predkladali Komisii vyhlásenie o hospodárení spolu s ročnou účtovnou závierkou a stanoviskom nezávislého audítora; zavedenie periodického zúčtovania a vyplácania platieb na základe dosiahnutia priebežných výstupov/výsledkov programov a väčšie využívanie zjednodušených foriem výdavkov; spoločné pravidlá oprávnenosti pre viaceré EÚ politiky a zachovanie pravidla n+2 na celé obdobie s výnimkou prvého roka implementácie; využitie skúseností z auditu súladu a zavedenie akreditácie na národnej úrovni pre jeden orgán plne zodpovedný za riadenie a kontrolu operačného programu;

- dve možnosti pre organizáciu cieľov politiky súdržnosti, pričom prvá možnosť zachováva súčasné pravidlá oprávnenosti na financovanie, t. j. regióny s HDP na obyvateľa nižším ako 75 % priemeru EÚ by boli oprávnené na financovanie v rámci cieľa 1 a ostatné v rámci cieľa 2 a ďalej by kategória prechodných regiónov zahŕňala tie regióny, ktoré sú v súčasnosti oprávnené na financovanie v rámci cieľa „Konvergencia“, ale podľa štatistík by už pre budúce obdobie mali dosiahnuť HDP na obyvateľa vyššie ako 75 % priemeru EÚ; druhou možnosťou je organizácia tematických cieľov, t. j. existencia 2 tematických cieľov pre regióny, pričom jeden by bol podporovaný EFRR a KF a druhý ESF; využívanie KF tými členskými štátmi, ktorých HND na obyvateľa je nižší ako 90 % priemeru EÚ.

Publikovaním **tejto správy** otvorila Komisia **verejnú diskusiu** (konzultáciu) o záveroch z piatej správy o **súdržnosti**, ktorá potrvá **do 31. januára 2011**.

Diskutovať boli vyzvané členské štáty, regióny, mestá, inštitúcie EÚ, hospodárski a sociálni partneri, organizácie občianskej spoločnosti, predstavitelia akademickej obce i jednotliví občania EÚ. Cieľom verejnej diskusie je zhromaždiť návrhy a príspevky s cieľom získania vstupov pre vypracovanie súboru návrhov budúcej podoby politiky súdržnosti a prvých legislatívnych návrhov.

Všetky zainteresované strany sa môžu vyjadriť k jednotlivým otázkam uvedeným v záveroch z piatej správy o súdržnosti na internete prostredníctvom webovej stránky:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion5/index_en.cfm.

Celý text dokumentu „Záver z piatej správy o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti: budúcnosť politiky súdržnosti“ v slovenskej jazykovej verzii tvorí prílohu č. 1 tohto materiálu.

1.2 Na národnej úrovni

1.2.1 Predbežné stanovisko SR k budúcnosti politiky súdržnosti po roku 2013

SR sa do diskusií o podobe politiky súdržnosti na obdobie po roku 2013 aktívne zapája od septembra 2007, keď Komisia otvorila verejnú diskusiu o výzvach, ktorým bude musieť čeliť politika súdržnosti EÚ v nasledujúcich rokoch, s cieľom zozbierať podnety týkajúce sa priorit, organizácie a riadenia tejto politiky.

V zmysle úlohy B.1. uznesenia vlády SR č. 107 k rámcovej pozícii Slovenskej republiky k politike súdržnosti Európskej únie z 10. februára 2010 pripravil minister výstavby a regionálneho rozvoja SR v spolupráci s ministrom zahraničných vecí SR „Návrh predbežného stanoviska Slovenskej republiky k politike súdržnosti po roku 2013“ (ďalej len „predbežné stanovisko“). Predbežné stanovisko bolo schválené uznesením vlády SR č. 295 z 12. mája 2010.

Cieľom tohto koncepčného dokumentu bolo formulovať východiskové pozície SR k jednotlivým aspektom budúcej politiky súdržnosti EÚ, ktorými sú najmä:

- zachovanie súčasnej podpory politiky súdržnosti;
- posilňovanie viacúrovňového riadenia;
- presadzovanie integrovaného prístupu v rozvoji regiónov;
- orientovanie politiky súdržnosti na výsledok;
- podpora zachovania súčasných cieľov politiky súdržnosti, pričom pre cieľ Konvergencia alokovať najvyšší podiel výdavkov z rozpočtu politiky súdržnosti EÚ.

Východiskové pozície sa využívajú v diskusiách o budúcej podobe politiky súdržnosti, ktoré v rokoch 2011 - 2012 prejdú do štádia rokovaní o obsahu oficiálnych dokumentov tvoriacich politiku súdržnosti EÚ na obdobie po roku 2013. Hlavné prioritné oblasti a ciele Slovenska vyplynuli z Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR a sú postavené na štyroch pilieroch: základná infraštruktúra; ľudské zdroje a zamestnanosť; veda, výskum a inovácie; hospodárstvo zeleného rastu.

Predbežné stanovisko bude v rámci diskusií o revízii rozpočtu EÚ a o budúcom viacročnom finančnom rámci EÚ potrebné aktualizovať na základe analýz a posúdenia výhodnosti, zvážením priechodnosti navrhovaných pozícií SR a nožnej podpory zo strany iných členských štátov, ako aj v kontexte celkovej negociačnej stratégie SR.

1.2.2 Národná stratégia regionálneho rozvoja SR

Národná stratégia regionálneho rozvoja SR (ďalej len „národná stratégia“) bola vypracovaná na základe úlohy B.3. uznesenia vlády SR č. 542 z 20. augusta 2008 k návrhu zákona o podpore regionálneho rozvoja.

V zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja je národná stratégia základným dokumentom na národnej úrovni, ktorého cieľom je komplexne určiť strategický prístup štátu k podpore regionálneho rozvoja v SR.

Úlohou národnej stratégie pre regióny na úrovni NUTS 3 je:

- identifikovať vnútorný potenciál a určiť hlavné faktory rozvoja každého regiónu v rámci SR;
- charakterizovať špecifické stránky regiónov a z nich vyplývajúce hlavné konkurenčné výhody v rámci SR, ako aj v európskom kontexte;
- určiť rozvojové strategické ciele a priority pre jednotlivé regióny.

Vypracovanie národnej stratégie prebiehalo pri uplatnení partnerstva, v spolupráci so sociálno-ekonomickými partnermi. Vypracovaná bola v súlade s inými strategickými a koncepčnými dokumentmi (napr. Národný strategický referenčný rámec SR 2007 - 2013, Koncepcia územného rozvoja Slovenska, ale i Lisabonská stratégia EÚ a jej rozpracovanie pre Slovensko v rámci dokumentov, ako je Stratégia rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010, Národný program reforiem SR a Modernizačný program Slovensko 21).

V súlade so zákonom č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov prebehol proces posudzovania vplyvov národnej stratégie na životné prostredie.

Národná stratégia bola schválená vládou SR dňa 12. mája 2010 uznesením č. 296.

Národná stratégia stručne hodnotí východiskový stav a podstatné trendy v prioritných oblastiach, na ktoré je potrebné kľásť v rozvoji SR dôraz. Obsahovým základom celého dokumentu je časť Vízia a stratégia regionálneho rozvoja a časť Priority a ciele stratégie rozvoja krajov SR.

V časti Vízia a stratégia regionálneho rozvoja je prezentovaná dlhodobá vízia podpory regionálneho rozvoja SR, kde regionálna politika umožňuje každému regiónu využívať svoje danosti na prospech svojho trvalo udržateľného hospodárskeho, sociálneho a územného rozvoja a zároveň na prospech rozvoja SR. Stanovuje sa tu i strategický cieľ SR, a to „Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť regiónov pri súčasnom zvyšovaní kvality života ich obyvateľov a pri rešpektovaní princípov trvalo udržateľného rozvoja“ a v rámci jednotlivých prioritných oblastí sa vymedzujú najdôležitejšie rozvojové priority.

Časť Priority a ciele stratégie rozvoja krajov SR obsahuje stručnú sociálno-ekonomickú analýzu jednotlivých regiónov na úrovni NUTS 3 a hodnotenie ich vnútorného potenciálu,

charakteristiku špecifických stránok každého regiónu, určenie hlavných rozvojových faktorov a konkurenčnej výhody regiónov. Pre každý región sú stanovené strategické rozvojové ciele a je navrhnutý rozvoj regiónu v rámci určených prioritných oblastí.

Pre efektívnejšiu a účinnejšiu realizáciu regionálnej politiky, ktorá napomôže elimináciu neopodstatnených vnútroregionálnych rozdielov, budú v zmysle úlohy B.1. uznesenia vlády SR č. 296/2010 ciele a priority národnej stratégie rozpracované na úroveň LAU 1.

Národná stratégia bude zároveň slúžiť ako jeden z východiskových dokumentov pre vypracovanie hlavného strategického dokumentu SR pre využívanie štrukturálnych fondov EÚ a KF na programové obdobie po roku 2013.

2. Medzinárodné konferencie, pracovné stretnutia a rokovania k budúcnosti politiky súdržnosti Európskej únie

V sledovanom období sa uskutočnili tieto najdôležitejšie medzinárodné konferencie, pracovné stretnutia a rokovania k budúcnosti politiky súdržnosti EÚ:

2.1 Neformálne stretnutia ministrov zodpovedných za politiku súdržnosti EÚ

2.1.1 Stretnutie ministrov pre regionálnu politiku počas španielskeho predsedníctva v Rade EÚ

Téma: stratégia, priority a ciele politiky súdržnosti; ekonomická efektívnosť a zjednodušovanie v kontexte hospodárskej krízy; územná súdržnosť

Miesto, termín: Španielske kráľovstvo, Zaragoza, 19. február 2010

Cieľom rokovania bola diskusia k budúcnosti politiky súdržnosti, k potrebe jej zjednodušenia aj v kontexte súčasnej globálnej krízy, ako aj k postaveniu územnej súdržnosti v rámci politiky súdržnosti EÚ. Členské štáty a Komisia sa zhodli, že budúca politika súdržnosti musí zaujať dôležité miesto v rámci stratégie Európa 2020 a aj z tohto dôvodu musí pokrývať všetky regióny EÚ, samozrejme s dôrazom na tie najzaostalejšie.

SR vo svojom vystúpení zdôraznila dôležitosť politiky súdržnosti. Úloha členských štátov v riadení politiky integrovaným spôsobom je nevyhnutná. História nám ukázala, že sektorový prístup nie je ani efektívny, ani strategický. SR zdôraznila potrebu koncentrácie na obmedzené množstvo cieľov v stratégii Európa 2020, avšak je nevyhnutná národná diferenciacia, t. j. určenie si priorit a spôsobov na dosiahnutie týchto cieľov na národnej úrovni.

Ďalšia časť bola zameraná na ekonomickú efektívnosť a zjednodušovanie politiky súdržnosti. SR vo svojom vystúpení zdôraznila, že aj napriek tomu, že práca s ukazovateľmi a preukazovaním výsledkov politiky súdržnosti nie je vždy jednoduchá a jednoznačná, konkrétne pozitívne výsledky sú v našej krajine evidentné. Naše regióny sa rozvíjajú, sú modernejšie a schopnejšie poskytovať svojim obyvateľom potrebné služby.

Zástupcovia španielskeho predsedníctva v Rade EÚ uviedli, že pre budúce obdobie je dôležité viac podporovať konvergenčné ciele, koncentrovať pozornosť na klimatické a demografické zmeny, definovať ciele prechodného obdobia, regionálnej konkurencieschopnosti a európskej územnej spolupráce.

2.1.2 Stretnutie ministrov krajín V4 a Slovinska zodpovedných za politiku súdržnosti a Stretnutie ministrov V4 + Bulharsko a Rumunsko zodpovedných za regionálny rozvoj počas maďarského predsedníctva vo V4

Téma: skúsenosť a pridaná hodnota politiky súdržnosti EÚ v krajinách strednej Európy a vízia politiky súdržnosti EÚ; Spoločný dokument o územnom rozvoji krajín V4 + Bulharsko a Rumunsko

Miesto, termín: Maďarská republika, Budapešť, 28. - 29. marec 2010

Ministri krajín V4 a Slovinska sa na zasadnutí s členom Komisie zodpovedným za regionálnu politiku Johannesom Hahnom zhodli na tom, že medzi procesmi hospodárskeho a sociálneho rozvoja sú úzke súvislosti. Napriek rozvíjajúcim sa vonkajším vplyvom, pohyb v hospodárskej a sociálnej oblasti predstavuje komplex s potenciálom viacrozmerného prirodzeného rastu. Vývoj v jednom smere je ovplyvňovaný a urýchľovaný vývojom v iných oblastiach súbežne s verejnými vplyvmi. Európa v súčasnosti čelí množstvu komplexných a multidimenzionálnych makroregionálnych výziev, ktoré ovplyvňujú európske regióny. Nové pomery si vyžadujú integrovaný politický prístup k rôznym hospodárskym a sociálnym otázkam. Podstatou tohto globálneho procesu je posilnenie vzťahov medzi sektormi (rezortmi), ale súčasne medzi rozdielnymi regiónmi s cieľom dosiahnutia výraznejšieho rastu.

Na rokovaní ministrov krajín V4 + Bulharska a Rumunska sa vyjadrila vôľa pokračovať a rozširovať prebiehajúcu spoluprácu v územnom rozvoji v dlhodobej perspektíve s cieľom posilniť vnútornú súdržnosť a prehĺbiť spoluprácu krajín V4 + 2 v rámci EÚ. Táto spolupráca môže byť v budúcnosti rozšírená aj o iné susediace štáty. Ďalej sa ministri zaviazali zväziť výsledky dosiahnuté v doterajšej práci v koordinácii národných dokumentov územného rozvoja a tiež sa navzájom informovať o zmenách v týchto dokumentoch, alebo o iných zmenách týkajúcich sa národných politík územného rozvoja.

2.1.3 Neformálne stretnutie ministrov zodpovedných za politiku súdržnosti počas belgického predsedníctva v Rade EÚ

Téma: piata správa o súdržnosti

Miesto, termín: Belgické kráľovstvo, Liège, 22. - 23. november 2010

Na tomto stretnutí ministri členských štátov EÚ prezentovali svoje príspevky do diskusie na tému „Špecifický príspevok politiky súdržnosti pre stratégiu Európa 2020: stabilita a zvýšenie efektívnosti“. Vo všeobecnosti členské štáty EÚ súhlasili s tým, že politika súdržnosti má prispievať k napĺňaniu priorít stratégie Európa 2020 a mala by byť orientovaná na obmedzené množstvo priorít. SR vo svojom príspevku informovala o záveroch k piatej správe o súdržnosti, ktoré boli prijaté na stretnutí ministrov V4, Bulharska, Rumunska a Slovinska zodpovedných za politiku súdržnosti v Bratislave v dňoch 14. až 15. novembra 2010.

Neformálne ministerské stretnutie pokračovalo prezentáciou príspevkov členských krajín do diskusie na tému „Prepojenie podmienenosti (kondicionalít) s cieľmi politiky súdržnosti EÚ“. Všetky členské krajiny vyjadrili svoju pripravenosť diskutovať a spolupracovať s Komisiou pri precizovaní kondicionalít v rámci navrhovanej pracovnej skupiny „Task Force“.

Záver z tohto stretnutia sú uverejnené na nasledovnej internetovej stránke:

<http://www.eutrio.be/pressrelease/conclusions-informal-council-cohesion-policy-after-2013>.

Po ukončení neformálneho stretnutia ministrov zodpovedných za politiku súdržnosti bola, ako sprievodný program, organizovaná študijná cesta v rámci pracovnej skupiny Rady pre štrukturálne opatrenia (SAWP) k úspešným projektom v provincii Liège (Belgické kráľovstvo). Realizované projekty poukázali na pozitívne skúsenosti a ich prínos v oblastiach vedy a výskumu, kultúry, dopravy a priemyslu pre provinciu Liège.

2.2 Aktivity slovenského predsedníctva vo V4 k budúcnosti politiky súdržnosti EÚ

2.2.1 Bilaterálne rokovanie Slovenskej republiky a Maďarskej republiky

Téma: zosúladenie aktivít v rámci slovenského predsedníctva vo V4 (od 1. júla 2010 do 30. júna 2011) a nastupujúceho maďarského predsedníctva v Rade EÚ (od 1. januára 2011 do 30. júna 2011)

Miesto, termín: Slovenská republika, Bratislava, 18. august 2010

Na bilaterálnom rokovaní predstavili zástupcovia SR program slovenského predsedníctva vo V4. Zástupcovia Maďarskej republiky (ďalej len „MR“) vyjadrili plnú podporu prezentovaným aktivitám, ako aj navrhovaným termínom a zároveň predstavili harmonogram aktivít počas predsedníctva MR v Rade EÚ. Ide najmä o diskusie o budúcej podobe politiky súdržnosti, o strategických prioritách a spoločnej pozícii pre expertnú pracovnú skupinu Komisie „High Level Group“ k budúcnosti politiky súdržnosti EÚ (ďalej len „HLG“).

Zástupcovia MR navrhli v roku 2011 zorganizovať stretnutie krajín V4 pred zasadáním HLG a tiež pred uskutočnením neformálneho stretnutia ministrov zodpovedných za politiku súdržnosti. Zástupcovia SR vyjadrili plnú podporu týmto aktivitám a potvrdili ich uskutočnenie. Taktiež sa obe strany dohodli na príprave ďalšieho zasadnutia krajín V4 v roku 2011, ktoré bude zamerané na diskusiu o budúcej podobe implementačného mechanizmu a pravidiel politiky súdržnosti EÚ a tiež k revízii nariadenia ES o Európskom zoskupení územnej spolupráce.

Predmetom tohto bilaterálneho stretnutia bola aj diskusia o režime pre tzv. prechodné regióny, ktoré sú v súčasnosti oprávnené na financovanie zo štrukturálnych fondov a KF v rámci cieľa Konvergencia, ale ktorých HDP na obyvateľa je podľa najnovších štatistík vyššia ako 75 % priemeru EÚ. V tejto oblasti sa obe strany zhodli na potrebe využívania rovnakých metodologických postupov pri výpočte údajov pre tzv. prechodné regióny.

Záverom sa zástupcovia SR a MR dohodli na výmene svojich národných pozícií k budúcnosti politiky súdržnosti po roku 2013.

2.2.2 Stretnutie zástupcov V4 pred zasadáním HLG

Téma: nástroje finančného inžinierstva, územný rozvoj; finančné riadenie a kontrola; tematická a geografická koncentrácia; revízia rozpočtu

Miesto, termín: Slovenská republika, Bratislava, 20. - 21. september 2010

Rokovanie sa uskutočnilo za účasti zástupcov krajín V4, ktorí sú zodpovední za problematiku regionálnej politiky na národnej úrovni. Predmet stretnutia bol totožný s programom šiesteho zasadnutia HLG. Hlavným úsilím krajín V4 bolo dosiahnuť jednotné stanovisko k problematike finančného inžinierstva, k otázkam finančného riadenia a kontroly, ako aj k téme miestneho rozvoja. Predstavené boli pozície týchto krajín k jednotlivým témam.

Spoločne prijaté závery krajín V4 hovoria o tom, že diskusia členov HLG by sa mala skôr sústrediť na identifikáciu príčin rizika chybovosti v rámci politiky súdržnosti, než na riešenie symptómov. Krajiny V4 očakávajú, že Komisia v tejto fáze diskusie najskôr prinesie strategickú víziu novej politiky súdržnosti a až následne konkrétne detaily a technické otázky niektorých jej nástrojov.

V rámci diskusie k štruktúre riadenia, schvaľovaniu účtovnej závierky a predbežným uzávierkam sa spoločne zhodnotilo, že členovia HLG by prednostne nemali diskutovať o podrobnom nastavení rozpočtu a viac by sa mali sústrediť na strategické otázky súvisiace s implementačným procesom politiky súdržnosti, ako sú tematická alebo geografická koncentrácia, kondicionality, oprávnenosť území, prechodný cieľ, orientácia na výsledky, oprávnenosť výdavkov atď.

K možnosti využitia nových finančných nástrojov pre EFRR a KF sa dohodlo, že rozhodnutie o použití jedného, alebo iného systému (grantovej alebo negrantovej pomoci) by malo byť ponechané na rozhodnutí každého členského štátu.

Stratégia miestneho rozvoja by mala byť pripravená prostredníctvom metodiky s cieľom poskytnúť celkový rámec pre miestnu realizáciu rozvojovej stratégie. Jej príprava by mala byť financovaná z fondov politiky súdržnosti a mala by umožniť krížové financovanie z iných fondov EÚ. Miestne plány rozvoja je v prvom rade potrebné nastaviť tak, aby sa miestne stratégie stotožňovali s vykonávaním cieľov stratégie Európa 2020.

2.2.3 Stretnutie generálnych riaditeľov krajín V4 + Bulharska, Rumunska a Slovinska

Téma: piata správa o súdržnosti

Miesto, termín: Slovenská republika, Bratislava, 3. - 4. november 2010

Na rokovaní zástupcovia každej krajiny predniesli svoje príhovory, ktoré predstavovali pozície k dotazníku na ministerské stretnutie. Zo strany Úradu vlády SR bol následne prezentovaný sumár jednotlivých stanovísk, ktorý prehľadne zachytával a porovnával pozície zúčastnených krajín.

Krajiny V4 + 3 sa zhodli na tom, že záujmom politiky súdržnosti je do budúcnosti podporovať širší rozsah priorít, ako sú identifikované v rámci stratégie Európa 2020, a to predovšetkým investície do infraštruktúry, podpory existujúcich priemyselných odvetví, špecifickej pomoci za účelom využívania vnútorného potenciálu regiónov.

Všeobecná zhoda nastala aj pri definovaní tematickej koncentrácie pre zásahy do politiky súdržnosti – typy zásahov/operácií by mali byť relevantné pre konkrétny región a zároveň prispievať k naplneniu všeobecnejšieho cieľa rastu regiónu.

V súvislosti s územnou súdržnosťou, krajiny V4 + 3 presadzujú väčší dôraz na integrovaný prístup a tvorbu stratégií na nadnárodnej úrovni. Zároveň podporujú výsledkovo orientované zameranie politiky súdržnosti pri zohľadnení princípov správneho finančného riadenia a za predpokladu zavedenia spravodlivých a univerzálnych kondicionalít.

Na stretnutí generálnych riaditeľov krajín V4 + Bulharska, Rumunska a Slovinska prebiehala taktiež diskusia k pracovnému návrhu spoločného dokumentu pre účely neformálneho stretnutia ministrov zodpovedných za politiku súdržnosti v dňoch 14. – 15. novembra 2010 v Bratislave. Na konci stretnutia prijali zástupcovia V4 + 3 závery, ktoré boli prvým návrhom spoločnej pozície týchto krajín k pripravovanej piatej správe o súdržnosti a ktoré sa v priebehu nasledujúceho ministerského stretnutia upravili do konečnej podoby.

2.2.4 Stretnutie ministrov krajín V4 + Bulharska, Rumunska a Slovinska

Téma: piata správa o súdržnosti

Miesto, termín: Slovenská republika, Bratislava, 14. - 15. november 2010

Ministri na rokovaní pozitívne prijali strategickú a integrovanú orientáciu revízie rozpočtu EÚ, ako aj vydanie piatej správy o súdržnosti, ktorá navrhuje reformu budúcej politiky súdržnosti, vytvorenie Spoločného strategického rámca pre fondy politiky súdržnosti, EPFRV a EFRH, ako i ambície Komisie pripraviť konkrétne návrhy týkajúce sa viacročného finančného rámca a implementácie politík a programov do konca roka 2011.

Ďalej sa ministri zhodli na kľúčových zámeroch, ktoré do budúcnosti zdôrazňujú:

- koncentráciu na vybrané priority podľa špecifických podmienok jednotlivých území;
- vymedzenie jasných národných cieľov a kvantifikovateľných ukazovateľov v priebehu programovej fázy;
- silnejšiu orientáciu politiky súdržnosti na dosahovanie výsledkov;
- spravodlivý, rovný a primerane stimulujúci mechanizmus v súvislosti s témou podmienenosti (kondicionalít);
- podporu všetkých regiónov EÚ v ich úsilí o prekonanie štrukturálnych zmien a dosiahnutie rastu;
- posilnenie územného prístupu;
- zefektívnenie a zjednodušenie politiky súdržnosti prostredníctvom lepšej rovnováhy založenej na systéme kontroly a dôvery;
- posilnenie politickej viditeľnosti a váhy politiky súdržnosti na úrovni Rady ministrov.

Na stretnutí ministrov zodpovedných za politiku súdržnosti, na ktorom sa zúčastnil aj člen Komisie zodpovedný za regionálnu politiku EÚ Johannes Hahn, sa prijali závery k budúcnosti politiky súdržnosti, ktoré obsahujú dvanásť hlavných bodov. Závery reprezentujú stanovisko siedmich členských krajín EÚ a boli zaslané všetkým delegáciám.

Kompletné závery v anglickej a slovenskej verzii sú súčasťou prílohy č. 2 tohto materiálu.

2.3 Zasadania Pracovnej skupiny Rady pre štrukturálne opatrenia (SAWP)

2.3.1 Októbrové zasadanie SAWP

Téma: komunikácia Komisie „Únia inovácií“ a komunikácia Komisie ohľadom iniciatívy „Príspevok regionálnej politiky k inteligentnému rastu v Európe 2020“

Miesto, termín: Belgické kráľovstvo, Brusel, 15. november 2010

Na zasadaní bola prezentovaná Komunikácia Komisie ohľadom iniciatívy „Únia inovácií“, ktorá by mala byť hlavnou iniciatívou pre stratégiu Európa 2020. Hlavným cieľom by malo byť predovšetkým odstránenie prekážok v oblasti inovácií, a tým zvýšenie podpory inovačných aktivít, alebo aj zlepšenie dostupnosti finančných zdrojov. Dokument „Únia inovácií“, si vyžaduje integrovaný a strategický prístup zo strany členských štátov EÚ. Ďalej sa očakáva využitie verejného obstarávania pre inovácie: ide o uplatňovanie tzv. „predkomerčného“ verejného obstarávania.

V druhej časti rokovania bola prezentovaná Komunikácia Komisie ohľadom iniciatívy „Príspevok regionálnej politiky k inteligentnému rastu v Európe 2020“. Regionálna politika by mala zohrať kľúčovú úlohu pri podpore inovácií a inteligentného rastu s cieľom zvýšiť inovačný potenciál všetkých regiónov. Napomôcť by to mali aj novovytvorené „inteligentné špecializačné stratégie“ (Smart Specialisation Strategies). Na základe identifikácie slabých a silných stránok regiónu by mali byť vypracované stratégie a následne efektívne využité finančné zdroje v rámci synergie finančných nástrojov tak, aby nedochádzalo k ich fragmentácii.

Komisia privítala pripomienky jednotlivých členských štátov a súhlasila s tým, že politika súdržnosti patrí medzi dôležité a silné nástroje v oblasti inovácií. Komisia prisľúbila, že bude klásť dôraz na novú legislatívu v oblasti verejného obstarávania, pričom uviedla, že niektoré členské krajiny už úspešne realizovali „predkomerčné“ verejné obstarávanie z prostriedkov EFRR. Pri tejto príležitosti plánuje Komisia realizovať niekoľko pilotných projektov a podporovať aktivity členských krajín v tejto oblasti. Komisia zároveň pripustila, že tieto projekty sú finančne náročné, a preto je potrebné kombinovať viaceré finančné zdroje.

2.3.2 Novembrové zasadanie SAWP

Téma: piata správa o súdržnosti

Miesto, termín: Belgické kráľovstvo, Brusel, 17. november 2010

V prvej časti rokovania bola prezentovaná analytická časť piatej správy o súdržnosti. Komisia upozornila na pretrvávajúce veľké rozdiely medzi jednotlivými regiónmi EÚ, pričom zdôraznila, že vďaka čerpaniu z fondov EÚ došlo za posledných 10 rokov k väčšiemu pokroku a rastu najmenej rozvinutých regiónov, predovšetkým v regiónoch nových členských štátov a preto je potrebné v tomto trende pokračovať. Ďalej je potrebné naďalej rozvíjať základnú infraštruktúru (hlavne dobudovať dopravnú infraštruktúru), podporovať vzdelávanie, ako aj zlepšovať kvalitu života obyvateľov EÚ. Práve k zlepšovaniu kvality života pomáha významným spôsobom politika súdržnosti, a to znižovaním regionálnych rozdielov, investovaním do rozvojových priorít. Zároveň upozornila aj na slabé stránky,

medzi ktoré patrí aj nedostatok investícií v rámci tematickej koncentrácie, málo administratívnych kapacít a tiež zvýšené administratívne náklady. Ťažiskom pre budúce obdobie by mal byť nižší počet priorít a politika orientovaná na výsledky.

V druhej časti boli prezentované závery z piatej správy o súdržnosti. Komisia zdôraznila, že politika súdržnosti bude zohrávať kľúčovú úlohu pri naplňaní a realizácii cieľov stratégie Európa 2020. Komisia navrhuje zaviesť „Spoločný strategický rámec“ (Common Strategic Framework – CSF) ako nástroj na lepšie strategické plánovanie. Ďalšími rovnako dôležitými cieľmi budú: koncentrácia na najmenej rozvinuté regióny, posilnenie úrovne riadenia a kontroly, väčšia tematická koncentrácia na ciele stratégie Európa 2020, podmienenosti (kondicionality), územná súdržnosť a architektúra budúcich cieľov.

V diskusii prezentovali svoje príspevky všetky členské krajiny, ktoré tiež informovali o tom, že plánujú zaslať oficiálne príspevky k piatej správe o súdržnosti v termíne stanovenom Komisiou, t. j. do 31. januára 2011. Väčšina členských krajín podporila myšlienku spoločného strategického rámca, väčšej tematickej koncentrácie a politiky orientovanej na výsledky. Naopak väčšina členských krajín nesúhlasí s navrhnutými zmenami v súčasnom systéme riadenia a kontroly, ako aj sankciami.

2.3.3 Decembrové zasadanie SAWP

Téma: Politika súdržnosti: reakcia na ekonomickú krízu

Miesto, termín: Belgické kráľovstvo, Brusel, 7. december 2010

Komisia na zasadaní prezentovala dokument „Politika súdržnosti: reakcia na ekonomickú krízu“. Predmetná správa obsahuje prehľad implementačných opatrení politiky súdržnosti v nadväznosti na Európsky ekonomický ozdravný plán. Správa zároveň hodnotí opatrenia v súvislosti s ekonomickou krízou jednotlivých členských krajín a vychádza z národných strategických správ z roku 2009. Prijaté opatrenia napomohli zjednodušeniu a zrýchleniu implementácie politiky súdržnosti EÚ.

Väčšina členských krajín ocenila dokument pozitívne, očakáva však od Komisie jasnejšie pravidlá k nástrojom finančného inžinierstva pre budúce programové obdobie. SR zdôraznila, že schvaľovanie veľkých projektov najprv prostredníctvom JASPERS a následne Komisiou vníma ako dvojité procesy a požaduje zjednodušenie postupu pri tomto schvaľovaní.

2.4 Zasadania expertnej pracovnej skupiny Komisie „High Level Group“ k budúcnosti politiky súdržnosti EÚ (HLG)

2.4.1 Štvrté zasadanie HLG

Téma: európska územná spolupráca, finančné riadenie

Miesto, termín: Belgické kráľovstvo, Brusel, 25. - 26. marec 2010

Na zasadaní pripomenula Komisia význam politiky súdržnosti EÚ v úsilí o harmonický rozvoj celej EÚ. Záujmom Komisie je pre budúce obdobie zjednodušiť procedúry a zabezpečiť lepšiu reguláciu politiky súdržnosti. Zároveň pripomenula, že v oblasti územnej súdržnosti je dôležité sledovať, ako sa budú realizovať dve makroregionálne stratégie (Baltská stratégia a Dunajská stratégia).

Témou zasadania bol cieľ Európska územná spolupráca, pre ktorý je zvlášť dôležité zabezpečenie miestne orientovaného tzv. „place-based“ prístupu. Krajiny sa zhodli na tom, že tento cieľ má možnosť veľa ponúknuť hlavne z hľadiska skutočného odstraňovania regionálnych rozdielov v EÚ. V súvislosti s týmto je potrebné ohraničiť jasný prístup a merateľné parametre. Ďalší vývoj makroregionálnych stratégií ukáže, aký prístup bude k tomuto konceptu do budúceho obdobia zvolený a taktiež, do akej miery predstavujú nadnárodné spolupráce platformu pre makroregionálne stratégie a ako dokážu zlepšiť strategický charakter tohto cieľa. Na základe vystúpenia jednotlivých členov expertnej skupiny bolo zároveň zhodnotené, že Európska územná spolupráca je nástrojom podporujúcim európsku súdržnosť.

Ďalšia diskusia prebiehala prezentáciou Komisie k trojročnej modifikácii finančného nariadenia – článok 317 Lisabonskej zmluvy – kontrolné a auditné povinnosti členských krajín. V súvislosti s týmto je potrebné vyvinúť diskusiu na národnej úrovni k základným princípom modelu finančného riadenia politiky súdržnosti po roku 2013.

2.4.2 Piate zasadanie HLG

Téma: revízia finančného nariadenia, mechanizmus prerozdelenia politiky súdržnosti po roku 2013, európska územná spolupráca

Miesto, termín: Belgické kráľovstvo, Brusel, 7. - 8. jún 2010

Predmetom stretnutia bola diskusia k revízii finančného nariadenia, procesu auditu súladu, návrhu na úpravu kontrolného systému po roku 2013, prezentácia stanoviska Výboru regiónov k budúcnosti politiky súdržnosti, ako aj diskusia k podobe európskej územnej spolupráce po roku 2013.

Najviac sa diskutovalo k návrhu Komisie na úpravu kontrolného systému po roku 2013. Vo všeobecnosti sa mnoho členských krajín zhodlo na tom, že je podstatné zmeniť chápanie chybovosti tak, aby sa v nej nezohľadňovali formálne či procesné nedostatky, ale len závažné porušenia.

Vzhľadom na podstatný charakter zmien v systéme implementácie politiky súdržnosti EÚ po roku 2013, ktorý bol prezentovaný Komisiou, bude potrebné dôkladné posúdenie navrhovaných zmien, osobitne je potrebné sa zamerať na reálnosť a pridanú hodnotu uplatňovania modelu ročného zúčtovania v podmienkach politiky súdržnosti, ktorej podstatou je viacročná implementácia projektov. Taktiež je potrebné posúdiť, či navrhované nastavenie dvojúrovňovej kontroly bude mať za následok skutočné zjednodušenie procesov a zvýšenie uistenia sa o správnosti a zákonnosti výdavkov.

2.4.3 Šieste zasadanie HLG

Téma: diskusia k dokumentom: finančné nástroje, miestny rozvoj, riadiace štruktúry, zúčtovanie a priebežné uzatváranie účtov

Miesto, termín: Belgické kráľovstvo, Brusel, 23. - 24. september 2010

Pracovné stretnutie expertnej skupiny nadviazalo na júnové rokovanie k materiálu DG REGIO „Model uistenia a finančné riadenie“. DG REGIO prezentovalo 4 vypracované dokumenty so špecifickými témami.

Komisia úvodom prezentovala návrhy a rozsah uplatňovania finančných nástrojov v regionálnej politike, minimálne požiadavky a pravidlá ich zavedenia, nástroje na dosahovanie maximálneho efektu, kontrolné mechanizmy a inštitucionálne otázky. Za SR bol prezentovaný názor, že je potrebné uplatňovať návratné finančné nástroje v kombinácii s grantovou podporou. Zároveň by však tento model nemal byť jediným systémom podpory a mal by byť založený na podrobnej analýze. Komisia zhrnula diskusiu konštatovaním, že vo všeobecnosti členské krajiny podporujú zvýšené využívanie nástrojov finančného inžinierstva. Komisia sa týmto zámerom snažila získať spoločné stanovisko na samostatné pravidlá oprávnenosti a možnosti ponechania voľby oprávnenej oblasti na členskú krajinu.

V rámci diskusie o miestnom rozvoji sa Komisia zamerala najmä na zlepšenie prepojenia a koordinácie prístupov miestneho rozvoja podporovaných z EFRR a podobnými aktivitami financovanými z iných zdrojov, jasnú a presnú metodológiu miestneho rozvoja, harmonizáciu pravidiel a predpisov medzi rôznymi fondmi EÚ podporujúcimi miestny rozvoj.

SR vyjadrila potrebu mať jeden spoločný strategický prístup na úrovni EÚ pre miestny rozvoj, pričom je potrebné venovať pozornosť aj subregionálnej úrovni. Zároveň je potrebné diskutovať o demarkačných hraniciach medzi miestnym a vidieckym rozvojom. Stratégie miestneho rozvoja by mali byť realizované a financované z finančných prostriedkov EÚ a mali by umožňovať využívanie viacfondového financovania. Ďalej SR navrhla vytvoriť spoločnú stratégiu miestneho a vidieckeho rozvoja s obmedzeným počtom priorit. Budovanie administratívnych kapacít musí byť súčasťou prístupu miestneho rozvoja, tak isto ako spolupráca EFRR s ESF.

V kontexte riadiacich štruktúr predložila Komisia návrh zmien riadiacich štruktúr a ex ante posúdenie systémov riadenia a kontroly, pričom SR navrhla o novom modeli riadenia nediskutovať, keďže návrh revízie finančného nariadenia bol predmetom diskusie v Rozpočtovom výbore Rady a ten by mal byť základom pre určenie systému finančného riadenia.

V rámci témy „Zúčtovanie a priebežné uzatváranie“ boli prezentované návrhy zmien v rámci certifikácie, ročného vyhlásenia o vierohodnosti, zúčtovania a uzatvárania účtov. Podľa stanoviska SR, navrhovaný systém nezníži akceptovateľnú mieru chybovosti politiky súdržnosti

a nevyhnutnosť vidí v potrebe definovania pojmov „chyba“ a „omyl“, t. j. „administratívna chyba“. SR sa v diskusii vyjadrila, že výkaz výdavkov vydaný akreditačným orgánom považuje len za formálny krok vykonaný rovnakým orgánom zodpovedným za prvostupňovú kontrolu (t. j. miera chybovosti znížená nebude). Zároveň bola zo strany SR vyjadrená pripomienka k napätému návrhu časového harmonogramu. Orgán auditu by podľa návrhu Komisie mal veľmi krátky čas (len 4 mesiace) na realizáciu auditu.

2.4.4 Siedme zasadanie HLG

Téma: pravidlá oprávnenosti, tematická koncentrácia, kondicionality a problematika mestského rozvoja

Miesto, termín: Belgické kráľovstvo, Brusel, 2. - 3. december 2010

Komisia na 7. stretnutí HLG prezentovala stav prác na harmonizácii pravidiel oprávnenosti pre rôzne politiky EÚ. Medzi oblasti, kde Komisia skúma možné zjednotenie pravidiel patrí oprávnenosť režijných výdavkov, oprávnenosť DPH a pravidlá pre nástroje finančného inžinierstva. V diskusii však mnohí členovia HLG upozorňovali na potrebu vytvorenia pravidiel pre Európsku územnú spoluprácu a nástroje finančného inžinierstva na úrovni EÚ. Komisia prítomných tiež oboznámila, že v oblasti projektov generujúcich príjmy nastanú v budúcom období značné zmeny, zatiaľ však nie je možné o nich informovať konkrétnejšie. Oprávnenosť DPH je najlepším príkladom pre zjednocovanie pravidiel oprávnenosti medzi politikami EÚ.

K otázkam tematickej koncentrácie pre budúcu politiku súdržnosti považuje Komisia za dôležité sústrediť sa na viac a lepšie preukázateľnú koncentráciu. V súčasnosti majú členské štáty skúsenosti s koncentráciou vo forme „earmarking-u“ (vyčleňovania), ktorá je však založená na kategóriách výdavkov. Koncentrácia v budúcnosti však musí byť založená na dosahovaní cieľov a výsledkov. Nové nariadenia ES by mali obsahovať tematické priority, ktoré budú doplnené o typológiu ukazovateľov a kategórie výdavkov. Súčasný návrh z prostredia Komisie obsahuje desať priorít EFRR a KF a štyri priority ESF, ale záujmom je, aby neboli stanovené priority výlučne len pre jeden fond. Posilňovanie administratívnych a inštitucionálnych kapacít bude osobitnou horizontálnou prioritou. Komisia navrhuje pre regióny, ktoré budú oprávnené na financovanie v rámci cieľa 1 možnosť výberu zo šiestich až siedmich priorít a v rámci cieľa 2 možnosť výberu z dvoch až troch priorít, ako celkového počtu priorít na národnej úrovni, t. j. pre všetky operačné programy. V prípade kombinácie národných a regionálnych operačných programov by sa limity v členských štátoch pravdepodobne počítali na regionálnej úrovni. V diskusii väčšina členov HLG upozornila na to, že navrhované priority pre EFRR a KF sú veľmi sektorovo orientované a možno príliš detailné na rozdiel od priorít pre ESF, ktoré sú naopak koncipované veľmi široko. SR vo svojom vystúpení zdôraznila význam tejto témy a vyjadrila pripravenosť ďalej s Komisiou diskutovať. Zároveň upozornila na to, že existencia povinných priorít by znížila priestor pre negociácie medzi členským štátom a Komisiou.

V rámci diskusie o kondicionalitách (podmienkach), zdôraznila Komisia vo svojej prezentácii otázku štrukturálnych kondicionalít, t. j. Komisia v súčasnosti nemá záujem diskutovať o kondicionalitách naviazaných na plnenie cieľov. Komisia rozlišuje medzi legislatívnymi a strategickými kondicionalitami. Na základe výberu tematických priorít budú asociované kondicionality, ktoré sa však pre mnohé prípady nebudú aplikovať, nakoľko už budú naplnené. Ak sa však budú aplikovať, zdefinujú sa konkrétne kroky vrátane harmonogramu. Formy kondicionalít môžu byť rôzne, keďže sa to môže dotýkať pozastavenia výdavkov na začiatku obdobia, alebo až po určitom čase pri nesplnení záväzkov. Podľa Komisie je pridaná hodnota kondicionalít vo zvýšení efektívnosti politiky súdržnosti a v zvýšení transparentnosti negociačného procesu pri programovaní.

V diskusii bola z prostredia mnohých členov HLG (vrátane SR) vznesená otázka, či sa týmto nezvýši administratívna náročnosť celého procesu a neoddieli začiatok implementácie. Niektorí taktiež upozornili na to, že takto definované kondicionality nás vzdiaľujú od výsledkovo orientovaného prístupu a naopak vracajú k systému definovania vstupov. SR vyjadrila pripravenosť na kondicionality naviazané na dosahovanie výsledkov, avšak vyjadrila pochybnosti k štrukturálnym podmienkam. Tiež upozornila na to, že v predloženom návrhu nevidí žiadny priestor na inovatívny prístup.

Komisia ďalej informovala, že predpokladá vytvorenie 1 až 2 kondicionalít pre každú tematickú prioritu, t. j. celkovo 15 - 30 kondicionalít. Zároveň plánuje zverejniť Spoločný strategický rámec ihneď po zverejnení návrhov nových nariadení. Kondicionality by mali byť definované špecificky pre každý operačný program a sumarizované v zmluve o rozvojom a investičnom partnerstve, t. j. negociácie budú prebiehať simultánne.

V súvislosti s diskusiou k problematike mestského rozvoja prezentovala Komisia názor, že mestá sú motory implementácie stratégie Európa 2020. Cieľom je vytvoriť podmienky pre zelené, kompaktné a energeticky efektívne mestá. Otázka prepojenia miest a vidieka je tiež veľmi dôležitá. V diskusii mnohí členovia HLG upozornili na to, či si problematika mestského rozvoja zaslúži osobitnú pozornosť, keďže mestá budú zapojené do hlavného prúdu implementácie. Mnohí upozornili na ďalšie rozdrobovanie aktérov politiky súdržnosti, skomplikovanie celkovej koordinácie ako aj na spojenie delegovania právomocí s finančnou zodpovednosťou. SR zdôraznila potrebu viacúrovňového riadenia, integrovaného prístupu, prepojenia mestských a vidieckych oblastí a priestorového plánovania.

2.5 Ostatné pracovné stretnutia k budúcnosti politiky súdržnosti EÚ

2.5.1 Diskusia na úrovni EÚ a V4

2.5.1.1 Expertné stretnutie V4 pred zasadáním HLG (Stretnutie expertov V4 k finančnému riadeniu a auditu politiky súdržnosti EÚ po roku 2013)

Téma: ciele, priority finančného riadenia a mechanizmu auditu politiky súdržnosti EÚ po roku 2013

Miesto, termín: Maďarská republika, Vyšehrad, 1. - 2. júna 2010

Diskusia expertov V4 sa zaoberala budúcnosťou politiky súdržnosti EÚ, predovšetkým pokiaľ ide o ciele, priority finančného riadenia a mechanizmus auditu politiky súdržnosti EÚ po roku 2013. Zo záverov tohto stretnutia vyplynulo, že súčasné chápanie zmien v návrhu finančného nariadenia a v diskusnom návrhu dokumentu Komisie (podklad na piate rokovanie HLG) môžu znamenať zjednodušenie pre Komisiu, ale zrejme ukladajú viac priamej kontroly a záťaže pre členské štáty. Nepodarilo sa v nich podstatne riešiť dôležité otázky týkajúce sa zjednodušenia, kvality a metodiky pre definovanie miery chybovosti.

Z diskusie zároveň vyplynulo, že v rámci procesu prípravy je potrebné zabezpečiť väčšiu konzistentnosť a ďalšie konzultácie s členskými štátmi. Všeobecná zhoda nastala aj pri názore, že motivácia k zmene by mala byť väčšia. Preto krajiny V4 vyzvali Komisiu, aby predložila hodnotenie súčasného systému, ktorý bol používaný len 2,5 roka a komplexné porovnávacie analýzy organizačného nastavenia systému a jeho procesov (súčasný systém verzus plánovaný, systém poľnohospodárskej politiky oproti plánovanému systému pre štrukturálne fondy a KF).

2.5.1.2 Konferencia nových členských štátov k politike súdržnosti

Téma: stav implementácie programového obdobia 2007 - 2013, monitorovanie a finančné riadenie, budúcnosť politiky súdržnosti a pozície jednotlivých členských štátov; opatrenia smerujúce k zjednodušeniu implementačného mechanizmu politiky súdržnosti

Miesto, termín: Rumunsko, Sinaia, 18. - 21. október 2010

Konferencia sa zaoberala doterajším stavom implementácie programového obdobia 2007 - 2013, monitorovaním a finančným riadením, budúcnosťou politiky súdržnosti, pozíciami jednotlivých členských štátov k budúcnosti politiky súdržnosti a opatreniami smerujúcimi k zjednodušeniu implementačného mechanizmu politiky súdržnosti. Základnými podkladmi konferencie boli výstupy z dotazníkov nových členských štátov, ktoré boli následne porovnané, čoho výsledkom bola identifikácia spoločných problémov, rozdielnych pozícií či neobvyklých problematických oblastí v rámci procesu implementácie súčasného programového obdobia a prípravy budúceho programového obdobia.

Vystupujúci účastníci zhrnuli stav čerpania štrukturálnych fondov a KF v jednotlivých zúčastnených krajinách. Diskusia na tému monitorovanie, stanovenie ukazovateľov a cieľov vrátane reálnych výsledkov poukázala na značnú neporovnateľnosť údajov medzi jednotlivými štátmi. Diskusia k téme budúcnosti politiky súdržnosti bola do značnej miery ovplyvnená zverejnením oznámenia Komisie k revízii rozpočtu, ktoré v časti venovanej politike súdržnosti obsahuje už niektoré konkrétne návrhy pre politiku súdržnosti po roku 2013. V rámci tohto stretnutia bol so zástupcami V4 predrokován spoločný postup pre stretnutie generálnych riaditeľov zodpovedných za politiku súdržnosti krajín V4, Bulharska, Rumunska a Slovinska k piatej správe o súdržnosti v Bratislave.

2.5.2 Diskusia na národnej úrovni

2.5.2.1 Stretnutie zástupcov ústredných orgánov štátnej správy

Téma: piata správa o súdržnosti

Miesto, termín: Slovenská republika, Bratislava, 9. december 2010

Zástupcovia relevantných ministerstiev SR boli z prostredia Úradu vlády SR oboznámení o otvorenom procese konzultácií k piatej správe o súdržnosti, o podrobnom obsahu celého dokumentu a o doterajšom vývoji diskusií k politike súdržnosti po roku 2013.

V súvislosti s prípravou príspevku za SR k piatej správe o súdržnosti boli účastníci stretnutia požiadaní o spoluprácu pri jeho vypracovaní tak, aby mohol byť vo forme informatívneho materiálu schválený vládou SR v priebehu mesiaca január 2011 a následne zaslaný Komisii v stanovenom termíne, t. j. do 31. januára 2011.

2.5.2.2 Stretnutie zástupcov ústredných orgánov štátnej správy, územnej samosprávy, záujmových združení, mimovládnych organizácií a akademickej sféry.

Téma: piata správa o súdržnosti

Miesto, termín: Slovenská republika, Bratislava, 16. december 2010

Zástupcovia sociálno-ekonomických partnerov (t. j. ústredných orgánov štátnej správy, územnej samosprávy, záujmových združení, mimovládnych organizácií a akademickej sféry) boli z prostredia Úradu vlády SR oboznámení o otvorenom procese konzultácií k piatej správe o súdržnosti, o podrobnom obsahu celého dokumentu a o doterajšom vývoji diskusií k politike súdržnosti po roku 2013.

Cieľom tohto stretnutia bola snaha o spoločnú diskusiu k budúcej podobe politiky súdržnosti po roku 2013 a hľadanie spoločného konsenzu pre ďalšie diskusie k uvedenej problematike.

Účastníci boli zároveň informovaní o možnosti zaslať príspevok k piatej správe o súdržnosti v rámci verejných konzultácií.

Záver

SR uznáva dôležitú úlohu politiky súdržnosti a vyjadruje podporu pokračovaniu jej uplatňovania najmä pre jej pozitívny vplyv na znižovanie regionálnych rozdielov a posilňovanie hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti.

V nadväznosti na slovenské predsedníctvo vo V4 v období od 1. júla 2010 do 30. júna 2011 sú v 1. polroku 2011 plánované tieto podujatia: stretnutie zástupcov V4 + Bulharska, Rumunska a Slovinska k budúcej podobe implementačného mechanizmu, pravidiel politiky súdržnosti EÚ a k revízii nariadenia o európskom zoskupení územnej spolupráce (EZÚS); stretnutie zástupcov V4 pred zasadaním HLG k budúcnosti politiky súdržnosti EÚ a stretnutie zástupcov V4 + Bulharska Rumunska a Slovinska k územnej agende a k budúcnosti politiky súdržnosti pred neformálnym stretnutím ministrov organizovaným maďarským predsedníctvom v Rade EÚ.

Medzi ďalšie dôležité úlohy v kontexte diskusií o budúcej podobe politiky súdržnosti, ktoré je nevyhnutné v najbližšom období zabezpečiť, patrí vypracovanie príspevku SR k Piatej správe o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti (január 2011). Zároveň sa v 1. polroku 2011 bude vypracovávať aktualizácia Predbežného stanoviska Slovenskej republiky k budúcnosti politiky súdržnosti po roku 2010. Predbežne sa plánuje uskutočnenie medzinárodnej konferencie na tému „Slovenská republika v kontexte vývoja diskusie o politike súdržnosti po roku 2013“.

V 1. polroku 2011 je taktiež plánovaná účasť zástupcov CKO na nasledovných aktivitách, ktoré budú organizované maďarským predsedníctvom v Rade EÚ:

- Zasadnutie HLG (január 2011);
- Zasadnutie pracovnej skupiny „Task Force“ ku kondicionalitám (január 2011);
- Piate fórum o súdržnosti (január – február 2011);
- Zasadnutie SAWP (január 2011 – 4-krát, február 2011 – 2-krát, marec 2011- 1-krát);
- Zasadnutie skupiny mestského rozvoja (február 2011);
- Zasadnutie pracovnej skupiny pre územné plánovanie (február 2011);
- Zasadnutie HLG (marec 2011);
- Zasadnutie generálnych riaditeľov k územnej súdržnosti (marec 2011);
- Konferencia – Európske zoskupenie územnej spolupráce (marec 2011);
- Konferencia k budúcnosti politiky súdržnosti EÚ (marec – apríl 2011).

V dňoch 31. januára a 1. februára 2011 sa v Bruseli uskutoční Piate fórum o súdržnosti, ktoré je ďalšou príležitosťou **na diskusiu o smerovaniach a možnostiach budúcej politiky súdržnosti uvedených v piatej správe o súdržnosti.**

Vzhľadom na prebiehajúci proces vývoja diskusií k budúcej podobe politiky súdržnosti EÚ sa očakáva, že ku koncu júna 2011 budú Komisiou zverejnené a predložené na pripomienkovanie prvé návrhy novej legislatívy k štrukturálnym fondom a KF po roku 2013.

SR má v úmysle i naďalej sa aktívne zúčastňovať diskusií k príprave programového obdobia po roku 2013 na implementáciu politiky súdržnosti EÚ s cieľom presadzovať národné a regionálne záujmy SR v rámci zasadnutí formálnych, ako i neformálnych pracovných skupín a stretnutí v rámci Rady EÚ, Komisie a členských štátov EÚ.